

Strategi for miljø, klima og jordvern

Forfatter: Arild Nygård
Godkjent av: Finn Aasmund Hobbesland

Gyldig fra: 08.09.2026
Revisjonsfrist: 07.09.2028

Revisjon: 1.0
ID: 6768

Strategi for miljø, klima og jordvern

Strategi for miljø, klima og jordvern beskriver hvordan disse temaene skal arbeides med i lys av Nye Veiers virksomhetsstrategi (2025–2028) og verdier. Den skal bidra til at hensyn til klima, miljø og jordvern integreres i planlegging, utbygging, drift og vedlikehold og i selskapets virksomhet generelt.

Virksomhetsstrategien peker på tre strategiske prioriteringer for Nye Veier:

- **Mer for pengene,**
- **Fornye gjennom handling,**
- **Ruste for fremtiden.**

Miljø, klima og jordvern er sentrale for alle disse.

Under **Mer for pengene** må hensynet mellom kostnader, tid, klima, natur, livsløpsløsninger osv. balanseres for å gi størst mulig samfunnsnytte. Samtidig må krav, forventninger og ambisjoner for selskapet om måloppnåelse på ulike tema innfris. Systematisk styringsinformasjon og effektberegninger innen klima, miljø og jordvern er avgjørende for å kunne gjøre gode balansevurderinger.

Fornye gjennom handling innebærer at Nye Veier skal bruke innovasjon, samarbeid og markedspåvirkning til å utvikle bedre løsninger og høyere måloppnåelse innen bærekraft. Selskapet skal være en aktiv bidragsyter til- og tilrettelegger for utvikling av nye løsninger.

For å **Ruste for fremtiden** skal selskapet styrke kompetanse, tverrfaglighet og metoder som gjør oss i stand til å møte strengere krav, knappere ressurser og økte forventninger fra eier, myndigheter og samfunn om å ivareta klima- og miljøhensyn og bidra til bærekraftig utvikling av sektoren.

I denne strategiske konteksten handler **miljø** om å redusere negativ påvirkning på natur, arealer og omgivelser, om å styrke sirkulær ressursbruk og kontroll med forurensning. **Klima** handler om å begrense klimagassutslipp gjennom god planlegging, og å redusere klimagassutslipp fra utbygging, drift og vedlikehold gjennom innkjøpsmakt og innovasjon. **Jordvern** handler om å minimere beslag av dyrka mark, ivareta jordkvalitet og sikre at jordressurser vurderes tidlig og systematisk i prosjektene.

Samlet skal Nye Veier bidra til bedre beslutninger, høyere legitimitet og mer bærekraftig verdiskaping for samfunnet innen disse temaene.

1 Miljø

Nye Veiers miljøarbeid bygger på nasjonale miljømål, relevant miljøregelverk, Nasjonal transportplan og forventninger fra eier. Som statlig byggherre skal selskapet redusere negativ påvirkning på natur og miljø, sikre etterlevelse av krav og bidra til løsninger som understøtter nasjonal miljøpolitikk.

1.1 Interne mål og prioriteringer

Nye Veier har tre overordnede miljømål.

Tema	Mål
Areal og naturmangfold	Nye Veier skal redusere den negative påvirkningen på verdifulle arealer og naturmangfold.
Sirkulær økonomi	Nye Veier skal støtte opp om sirkulære løsninger ved å øke gjenbruk, og sikre god ressursutnyttelse.
Forurensning	Nye Veier skal redusere negative konsekvenser av forurensning, etterleve og styrke standardisering av praksis og krav til forurensning.

Noen av disse målene er konkretisert i egne måltall og KPIer.

Tema	KPI	Måltall
Arealeffektivitet	Antall dekar jordbruk + natur (skog, myr, vann) per km hovedvei	< 50 daa./km
Miljøhendelser	M1-hendelser, frekvens M2-hendelser, frekvens M3-hendelser, frekvens	M1: 0 M2: < 35 M3: > 400

I tillegg rapporteres en rekke andre variabler på miljøfeltet til omverdenen, blant annet arealregnskap, påvirkning på arealer av vesentlig nasjonal eller regional verdi, og sorteringsgrad av avfall i prosjektporteføljen.

1.2 Hvordan skal vi nå miljømålene?

Nye Veier skal videreutvikle modeller, data og tekniske løsninger som gjør miljøtema mer synlige i beslutningsgrunnlag og samfunnsøkonomiske vurderinger. Åpen kommunikasjon, gode styringssystemer og tydelig oppfølging i prosjektene er sentrale forutsetninger for måloppnåelse.

Nye Veier skal styrke miljøkompetansen i organisasjonen, forbedre målstyring og rapportering, bruke planfasen aktivt til å redusere miljøbelastning og bidra til forskning, utvikling og erfaringsdeling på miljøfeltet. I planfasen ligger de største mulighetene til å redusere arealbeslag, ivareta naturverdier, legge til rette for sirkulære løsninger og forebygge forurensning.

2 Klima

Nye Veiers klimaarbeid skal understøtte nasjonale klimamål, Parisavtalen, Norges klimaavtale med EU og målene i Nasjonal transportplan. Som statlig byggherre skal selskapet bidra til å gjennomføre statens politikk på klima- og miljøfeltet, og til klimaomstilling i samferdselssektoren.

2.1 Interne mål og prioriteringer

Selskapet har satt vitenskapsbaserte klimamål for utbygging, utbedring og drift, og selskapets egen kontorvirksomhet.

Målene er i tråd med nasjonalt vedtatte klimamål.

Målene kan oppsummeres slik:

Tema	Mål
Kortsiktig klimamål	Nye Veier skal redusere klimagassutslipp fra utbygging, utbedring, drift og egen virksomhet med 55 % innen 2030.
Langsiktig klimamål	Nye Veier skal redusere klimagassutslipp med 80 % innen 2044 og 90 % innen 2050, i tråd med nasjonale klimamål og selskapets vitenskapsbaserte klimamål.

Nye Veier skal bruke rollen som innkjøper og premissgiver til å påvirke markedet i mer klimavennlig retning. Klimaarbeidet skal være kostnadseffektivt, og integrert i virksomhetens beslutninger.

KPlene skal gjøre det mulig å følge utviklingen i utslipp og klimaintensitet på tvers av prosjektporteføljen, drift og vedlikehold og selskapets egen virksomhet.

Område	KPI	Måling/rapportering	Status
Utbygging (referanseår 2020)	Årlige utslipp fra bygging av veiprojekter	Tonn CO2e totalutslipp og direkte utslipp per prosjekt og akkumulert for porteføljen.	Rapporteres som «Scope 3: Utbygging» og «Scope 3: Utbygging – direkte utslipp».
	Årlig klimaintensitet ved bygging av vei	Tonn CO2e/MNOK og tonn CO2e per meter vei, bro eller tunnel.	<i>Foreslått/under utvikling</i>
Drift og vedlikehold (referanse per kontrakt/normalår)	Årlige utslipp fra utbedring og drift av veiprojekter	Tonn CO2e per prosjekt og akkumulert for porteføljen.	Rapporteres som «Scope 3: Utbedring og drift».
	Årlig klimaintensitet ved drift av vei	Tonn CO2e/MNOK og tonn CO2e per meter driftet vei.	<i>Foreslått/under utvikling</i>
Kontorvirksomhet (referanseår 2019)	Årlige utslipp fra kontorvirksomheten	Tonn CO2e per lokasjon og akkumulert for alle lokasjoner.	Rapporteres som «Scope 1, 2 og 3: Kontorvirksomhet».
	Årlig klimaintensitet ved kontorvirksomhet	Tonn CO2e per årsverk.	Rapporteres som klimaintensitet for egen virksomhet.

2.2 Hvordan skal vi nå klimamålene?

Viktige virkemidler for å nå klimamålene er innovasjon, forskning og utvikling, tydelige klimakrav i anskaffelser, systematisk bruk av klimabudsjett og klimagassregnskap gjennom prosjektutvikling, og kompetanseheving i organisasjonen. Nye Veier skal bruke sin innkjøpsmakt aktivt for å premiere kostnadseffektive klimatiltak, utvikle markedet for klimavennlige løsninger, og over tid øke kravene i tråd med egne ambisjoner og utviklingen i bransjen.

3 Jordvern

Nye Veiers jordvernarbeid bygger på nasjonal jordvernstrategi, jordlova, relevante håndbøker og Nasjonal transportplan. Dette skal være en integrert del av selskapets arbeid.

Jordvern er en nasjonal interesse og et viktig hensyn i planlegging av samferdselsanlegg. Å bevare jordsmonnet og de verdiene det har for natur og samfunn er viktig for å dyrke mat, opprettholde naturmangfold, dempe flom, binde karbon og skape verdier, arbeidsplasser og gode lokalsamfunn.¹

3.1 Interne mål og prioriteringer

Jordvern skal være et tydelig hensyn i Nye Veiers arbeid, fra tidlig planlegging til anlegg, drift og vedlikehold. Jordvern skal vurderes systematisk opp mot samfunnsnytte og øvrige hensyn i planleggingen.

Det er et overordnet mål å minimere inngrep som påvirker dyrka og dyrkbar mark. Når inngrep ikke kan unngås, skal den mest verdifulle jorda prioriteres og denne skal sikres best mulig.

Område	Mål
--------	-----

Begrense og ivareta	Minimere midlertidig og permanent beslag av dyrka og dyrkbar mark
	Redusere negative virkninger på landbruksjord i anleggs- og driftsfasen
Kompensere	Vurdere kompenserende tiltak, samt praktiske og robuste løsninger i dialog med kommuner, grunneiere og landbruksinteresser der inngrep ikke kan unngås

3.2 Hvordan skal vi ivareta jordvern?

For å lykkes, må jordvern integreres i tidlig planlegging, reguleringsarbeid, kontraktskrav og oppfølging i anleggs- og driftsfasen. Tverrfaglig samarbeid og dialog, god oppfølging i prosjektet og systematisk rapportering er også viktig for å begrense inngrep og sikre best mulig forvaltning av jordressursene.

Nye Veier skal ivareta jordvern, blant annet ved å:

- forutsette minimalt beslag av landbruksjord i planleggingen av veiprojekt
 - og ikke tilrettelegge for veikryss med mulig tilhørende næringsområder i land-/jordbruksområder
- sikre at det brukes landbruksfaglig kompetanse gjennom hele prosjektet, og at det
 - gjennomføres landbruksfaglig utredninger for å kartlegge driftsforhold, vurdere mulige avbøtende og kompenserende tiltak. Som del av utredningen bør egnede arealer for nydyrking/kvalitetsforbedring mv. omtales.
 - legges vekt på anbefalingene i den landbruksfaglige utredningen i hver enkelt del av prosjektgjennomføringen
- sikre god oppfølging av jordvern i anleggs- og driftsfasen
- stille krav til totalentreprenør om:
 - utarbeidelse av matjordplan før anleggsarbeider settes i gang
 - at jordbruksareal som brukes midlertidig i anleggsperioden istandsettes slik at produksjonsnivået gjenoppnås raskest mulig
 - håndtering, mellomlagring og tilbakeføring av landbruksjord med mål om å opprettholde dens produksjonsevne og kvalitet best mulig.
 - å tilstrebe bruk av frøblandinger som gir gode forhold for pollinerende insekter ved istandsetting
 - at reduksjon av midlertidig og permanent beslag av jordbruksareal legges inn som prestasjonsmål i prosjekt der større areal berøres
 - det søkes gode, robuste og praktiske løsninger overfor grunneiere og forpaktere
 - å unngå spredning av planteskadegjørere/sykdommer
- begrense bruk av sprøytemidler og salt som har negativ innvirkning på jordbruksareal
- rapportere på omdisponering av arealer i selskapets årsrapport og synliggjøre jordvernets betydning for oppnåelse av FNs bærekraftsmål

4 Styring, oppfølging og rapportering

Denne strategien skal følges opp av operative handlingsplaner som vil berøre bl.a. selskapets styringsdokumenter, krav i anskaffelser og kontraktsmaler, og systematisk oppfølging i prosjektene gjennom eierstyringsmodellen.

Mål, delmål og relevante indikatorer innen miljø, klima og jordvern skal videreutvikles og brukes aktivt i virksomhetsstyringen, slik at resultater, risiko og forbedringsbehov synliggjøres på tvers av porteføljen. Rapportering skal støtte både intern læring og ekstern åpenhet, og gi et godt grunnlag for prioriteringer, erfaringsdeling og videre utvikling av metoder og krav.

Ansvar for måloppnåelse ligger i linjen, men forutsetter godt samspill mellom fagmiljøer, prosjekter og selskapets ledelse.